

DIRECCIÓ GENERAL DE PERSONAL DOCENT

TEMARI DEL COS DE PROFESSORS D'ENSENYAMENT SECUNDARI

INTERVENCIÓ SOCIOCOMUNITÀRIA

Aprovat per l'Ordre d'1 de febrer de 1996 (BOE núm. 38, de 13 de febrer de 1996)

1. La intervenció social: evolució històrica i principis bàsics de la intervenció en la societat contemporània. Models d'organització en intervenció social: estat del benestar i organitzacions humanitàries. Metodologia de la intervenció social.
2. Agents de la intervenció social: ocupacions, nivells, característiques i aptituds. Afectivitat i intervenció social: actituds dels professionals de l'àmbit sociocomunitari. La col·laboració amb altres professionals.
3. La investigació social: la metodologia en l'anàlisi sociològic. Fonts i tècniques per a l'estudi del fet social. La mostra i el treball de camp. L'elaboració de qüestionaris i l'entrevista. L'anàlisi estadística aplicada a la investigació social. Tècniques de sociometria.
4. La societat contemporània: teories, models i sistemes socials. Bases antropològiques per a l'estudi de les societats humanes. Estructures comunitàries. Criteris socials i psicològics: estructures de poder, identitat i comunitat, ètnia, classe i cultura.
5. Importància de la demografia en la planificació de la intervenció social. Conceptes bàsics de natalitat, mortalitat i emigració. La distribució de la població: el creixement zero. Mobilitat social i mobilitat geogràfica. Serveis socials i política social: el benestar social.
6. Dinàmica de grups. La integració en un grup: entorn, afinitat, interessos i valors socials. Estructuració del grup: tipus, relacions interpersonals i dinàmica interna. Distribució de funcions en un grup: rols. Tipus de lideratge. Resolució de conflictes grupals. Tècniques de treball amb grups. Observació i registre de la dinàmica grupal.
7. La socialització: aprenentatge i interiorització de normes i valors. Àmbits de socialització: centres educatius i altres institucions socioculturals, associacions, grups d'iguals i mitjans de comunicació. La construcció dels rols masculí i femení i la seva influència social. La socialització al medi urbà i al medi rural.
8. El desenvolupament en l'adolescència i la joventut: teories. Canvis que acompanyen la pubertat i les seves conseqüències psicològiques. Influència de la cultura i de la família. Implicacions directes en les intervencions educatives i socials.
9. El desenvolupament de l'adolescència i la joventut. Desenvolupament cognitiu: les operacions formals. El desenvolupament social, moral i de la personalitat. Principals conflictes. L'emancipació de la família i les relacions d'amistat.
10. La maduresa: models de desenvolupament i edat adulta, habilitats intel·lectuals, personalitat i processos de socialització, factors psicosocials de la vida adulta. Vincles i relacions socials: amistat i matrimoni, paternitat i maternitat, feina i atur.

11. L'envelliment i les seves implicacions psicosocials. Feina i jubilació. Preparació per a la jubilació. Comunicació i oci. Concepte i estima d'un mateix. Enfocaments actuals de l'atenció a la tercera edat.
12. Educació per a la salut. Mitjans de prevenció i actituds fonamentals referides a l'alimentació, el descans, la higiene i l'activitat física i mental. L'educació en hàbits saludables en els diferents sectors d'intervenció. Programes de promoció de la salut: característiques i organismes difusors.
13. Programes d'intervenció familiar. Factors socioambientals i interpersonals en el procés d'ensenyament-aprenentatge. Influència de la família i les expectatives de l'educador sobre l'infant i altres col·lectius d'intervenció. Valor educatiu de la interacció entre iguals: tasques educatives i activitats cooperatives.
14. L'educació en valors com a eix metodològic en la intervenció social i educativa. Els valors i la formació tecnicoprofessional. Implicació en els diferents nivells de concreció curricular.
15. L'animació sociocultural: orígens, evolució i situació actual del model d'animació sociocultural a l'Estat espanyol, la Unió Europea i altres països d'especial rellevància. Concepte, objectius i funcions de l'animació sociocultural. Valors que promou l'animació sociocultural.
16. Animació sociocultural: camp professional. L'acció social i el voluntariat social. Organitzacions no governamentals: característiques, finalitats i models organitzatius. La cooperació internacional: estratègies, institucions i organismes. Situació de la cooperació internacional a l'Estat espanyol i a la Unió Europea.
17. L'animació sociocultural i conceptes afins: educació permanent, educació formal, educació no formal, educació informal i educació d'adults. L'animador sociocultural com a educador. Situacions i àmbits de treball de l'animador. Equips interdisciplinaris.
18. Planificació i programació de l'animació sociocultural. Fases del procés de planificació. Elements i tècniques de la programació. Organització i gestió dels recursos: aspectes administratius, econòmics i legislatius fonamentals. El projecte com a eix de la intervenció directa.
19. Avaluació i control d'intervencions socials. Definició i la seva necessitat. Mètodes de disseny de l'avaluació. Procés d'avaluació. Tècniques i instruments. Organització dels recursos i les activitats d'avaluació. Tractament i organització de la informació. Metodologia de recerca-acció.
20. Desenvolupament comunitari. Principis d'intervenció. Àmbits d'intervenció actuals. Models de recursos comunitaris. Anàlisi d'entorns comunitaris.
21. Projectes de desenvolupament comunitari. Aplicacions metodològiques. Disseny i elaboració de projectes i programes. Models de projectes. Instruments d'avaluació. Organització dels recursos. Problemes per posar-los en pràctica.
22. Recursos de desenvolupament comunitari. Socioeconòmics i comunitaris. Etnogràfics i històrics. Recursos d'expressió gràfica. Recursos de comunicació. Mitjans no formals: recursos gràfics d'inventiva popular i conscienciació de

carrer, comunicacions i relacions informals, serveis i recursos ciutadans no institucionals i altres.

23. Concepte de cultura. L'ésser humà com a ésser cultural. Model cultural. Aproximació als models dominants (occidental, oriental, arabomusulmà). Interculturalitat i multiculturalitat. Fenòmens de transmissió i permanència cultural. Processos d'aculturació i colonialisme cultural.
24. Animació cultural. Estratègies d'intervenció. Difusió, democratització i democràcia cultural. Gestió cultural. Àmbits d'intervenció. Projectes d'animació cultural: aplicacions metodològiques. Disseny i elaboració de projectes i programes. Models de projectes. Instruments d'avaluació. Organització dels recursos.
25. Polítiques culturals a l'Estat espanyol, a la Unió Europea i a l'Organització de les Nacions Unides. Referències legislatives. Institucions culturals i els seus programes.
26. Anàlisi de contextos i criteris per a la investigació i la selecció de recursos culturals. Arts escèniques: modalitats, principis d'organització i posada en escena. Arts plàstiques: modalitats, tècniques i materials. Arts literàries: tipus i recursos literaris. Artesania i folklore: selecció, materials i tècniques. Marc legal: la propietat intel·lectual i els drets d'autor.
27. El procés de comunicació: elements. Teoria de la comunicació. Mitjans de comunicació de masses: pautes per usar-los en l'animació sociocultural. Predomini de l'audiovisual en la cultura de masses. Els mitjans audiovisuals: tipus i tècniques bàsiques. Noves tecnologies de la informació.
28. Els fons de productes culturals com a recurs. Patrimoni historicoartístic: possibilitats d'ús en l'animació sociocultural. Museus i exposicions: organització i gestió. Mediateques: selecció, catalogació i organització. Recursos geogràficoecològics. Equipaments públics i privats.
29. L'oci i el temps lliure en la societat actual i la seva possible evolució. Tècniques específiques d'animació en el camp de l'oci i del temps lliure. Recursos d'oci i de temps lliure: festes i jocs, naturalesa, tecnologia, vida social i altres. Organització dels recursos: programes d'activitats i centres de recursos.
30. Història de l'atenció i l'educació infantils. Gènesi i evolució del concepte d'infància. Primeres institucions d'atenció a la infància a l'Estat espanyol, a la Unió Europea i a altres països d'especial rellevància. Modalitats actuals d'atenció a la primera infància: Estat espanyol i països del seu entorn.
31. La infància en situació de risc social: indicadors. El maltractament infantil: indicadors. Serveis especialitzats dins una política de benestar social: adopció, acolliment familiar, centres d'acolliment i intervenció amb les famílies. Referències legislatives.
32. L'educació infantil en el pensament dels primers pedagogs: Comenius, Rousseau, Pestalozzi. Corrents pedagògics d'influència més recents: Fröbel, les germanes Agazzi, Decroly, Montessori. Visió actual de les seves aportacions.
33. L'educació infantil en el sistema educatiu espanyol. Marc legal. Característiques generals i finalitats. Estructura i elements curriculars. Característiques pròpies del primer cicle. Especificacions per als infants de zero a un any.

34. Organització dels centres d'educació infantil. Marc legal. Òrgans de govern: funcions i relacions. L'equip docent. Serveis d'orientació i suport. Relacions entre l'educador, la família, la comunitat educativa i altres professionals.
35. Programes d'intervenció d'atenció a la infància en l'educació no formal: característiques generals i finalitats. Objectius. Organització dels serveis i els seus professionals. Tècniques d'animació en la infància. L'assistència a la infància en institucions hospitalàries.
36. Aprenentatge i desenvolupament. Bases psicopedagògiques de l'aprenentatge. Teories explicatives del procés d'ensenyament-aprenentatge. Motivació i aprenentatge. Implicacions educatives: models didàctics. Models predominants en l'actual sistema educatiu.
37. Principis d'intervenció en l'etapa de zero a sis anys. Propostes metodològiques. Criteris d'organització i distribució dels recursos didàctics: temps i espai. Selecció i organització dels recursos materials i de l'equipament. L'avaluació dels recursos.
38. Projectes d'intervenció i educatius de zero a sis anys: criteris i elements per elaborar-los. La programació: elements i tècniques. Tipus de programació. El projecte curricular de centre en l'educació infantil. Avaluació dels documents de planificació.
39. L'avaluació en l'educació infantil i l'atenció a la infància: finalitats i àmbits d'aplicació. Tipus i funcions de l'avaluació. Procediments i instruments. L'observació. Informació a les famílies i/o a altres agents d'intervenció. Referències legislatives. Metodologia de la recerca-acció.
40. L'atenció a la diversitat educativa en centres d'atenció a la infància. Factors de diversitat en la infància. Necessitats educatives més freqüents. La integració escolar: objectius i recursos. Referències legislatives. Col·laboració amb les famílies i amb altres agents d'intervenció.
41. Les necessitats bàsiques en la primera infància. L'atenció a les necessitats, eix metodològic a l'edat de zero a sis anys. Evolució i atenció: alimentació, higiene i son. Les rutines diàries. Importància dels factors afectius i de relació. Col·laboració entre família i centre. L'adaptació als centres infantils.
42. Hàbits i habilitats socials en la infància. Programes de desenvolupament, adquisició i seguiment: fases i organització de recursos. Seguiment i avaluació dels programes. Trastorns més freqüents: caracterització de les alteracions. Tècniques de modificació cognitivoconductuals. Col·laboració de la família i altres agents externs.
43. Desenvolupament motor fins als sis anys. Etapes: característiques i moments més significatius. Principis i teories del desenvolupament motor. La motricitat i el desenvolupament integral de l'infant. Estratègies d'actuació i recursos. El desenvolupament motor en el currículum de l'educació infantil. Dèficit i disfuncions més freqüents: el rol de l'educador. Mitjans d'accés al currículum de l'educació infantil.
44. Desenvolupament sensorial fins als sis anys. Evolució de les sensacions i les percepcions. L'educació sensorial en el desenvolupament integral de l'infant. Estratègies d'actuació i recursos. El desenvolupament sensorial en el currículum infantil. Dèficit i disfuncions més freqüents: el rol de l'educador. Mitjans d'accés al currículum.

DIRECCIÓ GENERAL DE PERSONAL DOCENT

45. Desenvolupament cognitiu fins als sis anys: teories explicatives. Etapes: característiques i moments més significatius. El coneixement de la realitat, gènesi i formació dels principals conceptes. La cognició i el desenvolupament integral de l'infant. Estratègies d'actuació i recursos. El desenvolupament cognitiu en el currículum de l'educació infantil. Dèficit i disfuncions més freqüents, l'infant superdotat i el rol de l'educador.
46. Desenvolupament psicomotor: processos que l'integren. Evolució fins als sis anys. Factors condicionants. L'esquema corporal i el desenvolupament integral de l'infant. L'establiment de la preferència lateral. Estratègies d'actuació i recursos. La psicomotricitat en el currículum de l'educació infantil. La reeducació psicomotriu.
47. Desenvolupament social de zero a sis anys: etapes, característiques, moments més significatius. Processos mentals, afectius i conductuals en la socialització. El vincle d'aferrament. Àmbits de socialització: la família, l'escola i els iguals. Desenvolupament social en el currículum de l'educació infantil.
48. Desenvolupament de l'afectivitat de zero a sis anys: sentiments i emocions. Afectivitat i desenvolupament de la personalitat de zero a sis anys. El coneixement d'un mateix: autoconcepte i autoestima. Afectivitat i socialització. L'afectivitat en el currículum de l'educació infantil.
49. Desenvolupament moral fins als sis anys. Etapes: característiques i moments significatius. Transmissió de pautes i valors a l'escola. Les actituds: el seu desenvolupament i el seu tractament educatiu. El currículum ocult. Temes transversals i educació en valors. La moral heterònoma. Les estratègies d'actuació i els recursos. La moral en el desenvolupament integral de l'infant.
50. Desenvolupament afectivosexual fins als sis anys. Etapes: característiques i moments significatius. Identitat i tipificació sexual. L'educació sexual: estratègies i recursos. La sexualitat en el desenvolupament integral.
51. L'activitat lúdica en la infància, eix metodològic a l'etapa de zero a sis anys. Teories del joc. Característiques i classificacions. Joc i desenvolupament. L'observació en el joc infantil. El rol de l'adult en el joc. Criteris de selecció dels jocs i de les joguetes. El joc en el currículum de l'educació infantil. Joc i moviment.
52. El desenvolupament del llenguatge de zero a sis anys: evolució de la comprensió i l'expressió. La comunicació no verbal. Estratègies d'actuació i recursos per desenvolupar el llenguatge infantil. El llenguatge oral en el currículum de l'educació infantil.
53. El conte: el seu valor educatiu en els programes d'intervenció infantil. Tractament d'un conte: tècniques de narració. Gèneres del conte. Criteris de selecció de contes. El conte com a recurs globalitzador. El racó dels contes.
54. L'expressió corporal, plàstica i musical: formes de representació i vehicle de comunicació en la infància. Evolució de zero a sis anys. Estratègies d'actuació i recursos per desenvolupar-les. Els tres tipus d'expressió en el currículum de l'educació infantil.
55. La intervenció social. Intervenció en integració i marginació social: concepte i teories; inici, evolució i situació actual a l'Estat espanyol. El marc administratiu, legislatiu i competencial de la intervenció social. Context, sistemes organitzatius i models d'intervenció a l'Estat espanyol i als països de la Unió Europea.
56. Aplicació de la psicologia comunitària i la sociologia a l'estudi dels sectors d'intervenció: tercera edat, família i menors, immigració, discapacitats i altres col·lectius.
57. La intervenció del tècnic superior en integració social: models i mètodes d'obtenció d'informació en l'àmbit social. Tècniques per a la recollida d'informació, valoració i presa de decisions.
58. Les discapacitats en l'àmbit físic: la seva descripció des de la fisiologia general (adolescència, maduresa i senectut). Possibilitats d'intervenció social. Aspectes mèdics de la intervenció: principis de fisioteràpia i rehabilitació. Organitzacions relacionades amb la intervenció i la defensa d'aquests col·lectius.
59. Les discapacitats en l'àmbit psíquic: la seva descripció des de la psicologia (adolescència, maduresa i senectut). Possibilitats d'intervenció social. Organitzacions relacionades amb la intervenció i la defensa d'aquests col·lectius.
60. Les discapacitats en l'àmbit sensorial: la seva descripció des de la fisiologia i la psicologia (adolescència, maduresa i senectut). Possibilitats d'intervenció social. Sistemes alternatius de comunicació. Organitzacions relacionades amb la intervenció i la defensa d'aquests col·lectius.
61. Els dèficits en l'àmbit social: la seva descripció des de la psicologia comunitària i la sociologia (adolescència, maduresa i senectut). Possibilitats d'intervenció social. Organitzacions relacionades amb la intervenció i la defensa d'aquests col·lectius.
62. Planificació i programació de la intervenció social. Fases del procés de planificació. Elements i tècniques de la programació. Organització i gestió dels recursos.
63. Serveis socials: activitat pública i privada. Institucions públiques i empreses privades dedicades a serveis socials: organització de recursos humans, administratius, econòmics i materials.
64. Unitats de convivència: concepte, tipologia i dinàmica. Projecte, eix metodològic d'intervenció en unitats de convivència. La programació i els seus elements. La descripció de les tècniques específiques d'intervenció familiar. La seva avaluació.
65. Les habilitats socials i l'autonomia personal: avaluació i entrenament. Subjectes amb discapacitats: tractament de les principals mancances i les seves ajudes tècniques. Ancians: estimulació individual i social en els entorns comunicatius més pròxims. Anàlisi de les conductes asocials i la seva possible orientació i tractament.
66. Les tècniques de modificació de conducta: fonamentació teòrica. Tècniques més apropiades d'intervenció en l'adquisició d'habilitats d'autonomia personal i social: pautes per aplicar-les.

67. La intervenció social en la inserció ocupacional. Concepte i característiques del món laboral i formatiu en la societat actual. Marc legislatiu. Sectors d'especial dificultat: menors, marginats, dones i discapacitats. Els valors i les actituds en el món laboral.
68. Desenvolupament de projectes d'inserció ocupacional. Identificació de les variables determinants de les habilitats laborals i de la seva inserció en la feina adequada. Recursos de la inserció ocupacional. Estimulació per a la pròpia formació i cerca d'ocupació.
69. La relació del tècnic superior en integració social amb els centres del sistema educatiu del seu entorn. Intervenció i seguiment de l'adaptació escolar i social dels col·lectius en què s'ha d'intervenir. Col·laboració amb les unitats de convivència i els serveis de suport.